



Потенціал децентралізації, або Конкретний зміст громадської ініціативи

У конференц-залі столичного *Президент Готелю*, де відбувався захід, – аншлаг. В обговоренні напрямів і перспектив міжнародної співпраці з метою сприяння розвитку місцевого самоврядування, а також актуальних проблем у цій сфері взяли участь керівник та експерти Швейцарського бюро співробітництва в Україні, представники Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Державного фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, низки областей, котрі беруть участь у проекті, асоціації органів місцевого самоврядування й інших організацій.

Учасники зібрання проаналізували проблеми територіальних громад як локального, так і глобального характеру. Директор Депар-

таменту регіонального розвитку та проектного управління Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Надія Бондарчук висловила впевненість, що послідовно запроваджуватимуться ефективні механізми надання якісних публічних послуг на рівні громади й поживляватиметься національний діалог про реформи місцевого самоврядування та децентралізацію влади. Цьому сприятимуть аналітична допомога фахівців *DESPRO* щодо місцевого самоврядування та децентралізації, розроблення рекомендацій для внесення відповідних поправок до чинного законодавства, запровадження системи комплексних навчальних і тренінгових програм тощо.

Розмови про необхідність передачі владних повноважень на місця з відповідним ресурсним забезпеченням точаться в Україні досить давно і, загалом, ця думка ні в кого не викликає заперечень. Однак на практиці багато чинників гальмують розвиток місцевого самоврядування і, за словами деяких авторитетних експертів, останніми роками відбувається зворотній процес – тобто подальша централізація повноважень у вертикалі виконавчих органів влади. Така ситуація зумовила гостру полеміку під час презентації третьої фази Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» (*DESPRO*), через що цей форум більше нагадував науково-практичну конференцію, ніж звичайний урочистий захід.

Олександр МАЛІЄНКО

Інші виступи не були такими оптимістичними. Зокрема, на думку директора Інституту громадянського суспільства Анатолія Ткачука, нині немає підстав сподіватися на появу найближчими роками необхідних і достатніх умов для проведення комплексної реформи місцевого самоврядування. Він навіть факти, що свідчать про подальшу централізацію влади й обмеження прав і фінансових можливостей органів місцевого самоврядування. Зокрема, скасовано рішення, які передбачали заходи з реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування і які позитивно оцінено експертами Ради Європи. З невідомих причин безпідставно затримується внесення на розгляд Верховної Ради готових законопроектів про співробітництво територіальних громад і надання їм права на об'єднання. За таких умов А. Ткачук бачить вихід у тому, щоб розпочати «м'яку реформу», підтримавши реформаторські ініціативи бодай там, де самі громадяни продемонстрували свою готовність до змін.

Чи здатні громади, вийшовши на новий рівень відповідальності, ефективно скористатися делегованими повноваженнями? Адже свого часу концентрація влади, фінансових, матеріальних та інших ресурсів на вищому рівні мотивувалася неспроможністю органів місцевого самоврядування забезпечити підвищення рівня та якості життя мешканців населених пунктів, створення сприятливого життєвого середовища. Проте досить часто гро-



мадські ініціативи не вдавалося реалізувати з однієї причини – бракувало коштів у бюджетах розвитку територіальних громад.

Саме на стимулювання громадських ініціатив і усунення перешкод на шляху їх реалізації спрямований проект «Підтримка децентралізації в Україні». Його примітна особливість – орієнтація на конкретні найактуальніші для громади справи. Для досягнення мети концентруються кошти від Швейцарського бюро співробітництва в Україні, місцевого бюджету та членів громади. Такий підхід сприяє підвищенню відповідальності місцевих мешканців за результат справи, соціальній мобілізації й самоорганізації населення.

Проект має три фази. Перша здійснювалася в 2007–2009 роках з метою запровадження моделей децентралізованих комунальних послуг на районному, сільському та муніципальному рівнях. Упродовж 2010–2012 років реалізовано другу фазу, спрямовану на покращення якості публічних послуг і доступу до них у цільових районах Автономної Республіки Крим, Вінницькій і Сумській областях. Найвагоміший результат – 40 тисяч сільських мешканців отримали змогу користуватися централізованим водопостачанням. Для виконання 78 проектів знадобилося 37,3 мільйона гривень, з яких внесок швейцарської сторони становив 13 мільйонів гривень, місцевих бюджетів – 6,3 мільйона, членів громад – 18 мільйонів. Фахівці *DESPRO* зізналися, що навіть не сподівалися на таку активність населення. Більше того, за-

проваджену інноваційну модель поліпшення якості комунальних послуг на місцевому рівні почали застосовувати в населених пунктах і регіонах за межами діяльності *DESPRO*.

Репрезентуючи третю фазу проекту, директор Швейцарського бюро співробітництва в Україні Гіудо Бельтрані зазначив: вона матиме відмінності як у часовому й географічному вимірі, так і за тематичною спрямованістю. Нова фаза розрахована не на три (як дві попередні), а на чотири роки. Сьогодні до співпраці долучено ще дві області – Дніпропетровську й Івано-Франківську. Саме вони найкраще продемонстрували і готовність до реалізації спільних проектів, і велике зацікавлення в такому співробітництві. Наприклад, на Івано-Франківщині, за словами заступника голови облдержадміністрації Ігоря Зварича, десять населених пунктів не мають системи водопостачання, а до п'яти – вода подається лише в певні години. Складна ситуація з водопостачанням і на Дніпропетровщині. Начальник відділу розвитку місцевого самоврядування виконавчого апарату Дніпропетровської обласної ради Олексій Тишкін повідомив, що в цьому регіоні 14 відсотків сільського населення змушені користуватися тільки привізною водою.

Поряд із планами поліпшення водопостачання у новій фазі проекту передбачено розроблення та впровадження інноваційних механізмів надання послуг з водовідведення в сільській місцевості, а також застосування моделі інтегрованого підходу до поводження з твердими побутовими відходами.

– Співпраця *DESPRO* з місцевими громадами та владою базується на спільній меті та взаємній довірі. Вона є підґрунтям для реалізації проектів з покращення умов життя сільських мешканців. Досвід *DESPRO* продемонстрував як готовність людей разом вирішувати наболілі питання, так і їхню готовність до реформ. Тож лише спільними зусиллями ми можемо сприяти процесу реформування місцевого самоврядування, – констатувала керівник проекту «Підтримка децентралізації в Україні» Оксана Гарнець.

Звичайно, дуже нелегко переносити швейцарський досвід місцевого самоврядування на вітчизняні терени. Їхня система врядування вивірена століттями і тамтешні комуни мають незрівнянно більше повноважень, ресурсів і можливостей, ніж українські громади. А в нас, по суті, впродовж двох десятиліть розвитку місцевого самоврядування здійснювався методом спроб і помилок. Частіше – помилок... І хоча є плани його реформування, втілити їх у життя без паралельного перегляду бюджетної політики, адміністративної реформи й реформи адміністративно-територіального устрою навряд чи можливо. Адже, передаючи на місцевий рівень повноваження та ресурси, треба позбавити їх інші інстанції, котрі аж ніяк не вітають такий перерозподіл...

Утім, складність завдання не означає, що ним не варто займатися. «Хоча процес реформування місцевого самоврядування сьогодні гальмує, – зауважив Анатолій Ткачук, – внесок у його підготовку не даремний і буде затребуваним у потрібний час».

На Миколаївщині здано в експлуатацію першу сонячну електростанцію

У Миколаївській області, біля с. Таборівка Вознесенського району, відкрито першу сонячну електростанцію потужністю 29,3 МВт. Ще мінімум у шести районах області – Очаківському, Березанському, Казанківському, Первомайському, Миколаївському та Снігурівському – протягом нинішнього та наступного років планують встановити такі самі екологічно чисті електростанції.

Для делегації виїзного засідання на чолі з головою ОДА Миколою Кругловим генеральний директор представництва компанії *Activ Solar* в Україні Михайло Черевко провів екскурсію сонячною електростанцією і розповів, як вона працює.

Вартість будівництва СЕС сягнула більш як 900 мільйонів гривень. Електростанція розташована на майже 60 гектарах землі, орендна плата за яку надходить до місцевого бюджету.

Під час екскурсії учасники та гості церемонії відкриття Вознесенської СЕС дізналися також, що вона складається зі 121 тисячі 176 полікристалічних сонячних модулів, установлених у 4 ряди, та 27 інверторних станцій. Як зазначають міжнародні експерти, за своїм географічним розташуванням та сприятливими кліматичними умовами Миколаївська область є одним із найпріоритетніших регіонів для розвитку сонячної енергетики.

Окрім того, за словами представника компанії, на етапі будівництва Вознесенської СЕС створено майже



120 нових робочих місць, а після завершення монтажних будівельних робіт для її обслуговування та експлуатації відкрито 20 постійних робочих місць.

Як зазначив Микола Круглов, реалізація таких інноваційних проектів є дуже важливою для розвитку регіону та держави загалом.

– Президент України Віктор Янукович постійно наголошує на тому, що нашій державі потрібно розвивати інноваційне виробництво, яке дає змогу модернізувати економіку, покращити інвестиційний клімат і створити нові робочі місця. Будівництво таких сонячних електростанцій і є зразком сучасної інноватики. Нові енергетичні потужності значно підвищать шанси місцевих громад із залучення нових інвестицій на свою територію, – зауважив голова облдержадміністрації.

Євген ТИЩУК.